

BESLUT

2020-04-27

Dnr: 19/02786

SAKEN

Lokala nyheter Blekinge, SVT2, 2019-08-26, inslag om en läkare; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslaget fälls. Det strider mot kravet på opartiskhet.

Inslaget frias i fråga om saklighet och bestämmelsen om respekt för privatlivet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

I inslaget som var ett kort nyhetstelegram sades följande av en speakerröst.

Den läkare som tidigare avskedats från två olika vårdcentraler inom länet i år har nu fått en ny anställning. Den här gången inom Försvarsmakten. Läkaren uppmärksammades tidigare i år då han i ett antal fall slarvat med så kallade PSA-tester och i vissa fall hade läkaren bedömt sjuka patienter med prostatacancer som friska. Inspektionen för vård och omsorg genomför just nu en utredning mot läkaren.

Inslaget illustrerades med genrebilder från ett sjukhus och samtidigt visades en skylt med följande text.

Läkare avskedad efter slarv. Nytt jobb i Försvarsmakten.

ANMÄLAN

Anmälaren anför att han blev kränkt av inslaget som handlade om hans yrkesutövande som specialist i allmänmedicin på en liten ort. Inslaget har skapat

förvirring hos anmälarens patienter och lidande för anmälararen och hans familj. Anmälararen anför vidare att han aldrig har slarvat med provtagningar av prostata-specifikt antigen (PSA) utan menar att problemet handlar om hur vetenskaplig fakta kopplat till PSA-screening bör tolkas. Anmälararen uppger också att ärendet fortfarande utreds av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och att uppgifterna om att läkaren ska ha slarvat därför inte är klarlagda.

Anmälararen har jobbat i nio år hos en privat vårdgivare på den aktuella orten och hans arbetssituation har kantats av överbelastning, mobbing och konflikter. Han avslutade sin anställning våren år 2019 efter en överenskommelse med arbetsgivaren. Efter det arbetade anmälararen som hyrläkare, men efter ett inslag om honom som sändes i *Lokala nyheter Blekinge* sommaren år 2019 gjordes en överenskommelse med verksamhetschefen om att inte förlänga uppdraget. Detta för att inte skapa några fler rubriker. Anmälararen anför vidare att han redan en gång förlorat jobbet på grund av ogrundade anklagelser från Sveriges Television (SVT) och att han nu återigen behöver kämpa för sin trovärdighet. Anmälararen ställer sig frågande till vilka belägg SVT hade för påståendena om att anmälararen blivit avskedad och att han slarvat.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT AB anser att inslaget överensstämmer med de bestämmelser som finns i sändningstillståndet och anför sammanfattningsvis följande.

Anmälararen invänder mot formuleringen att han ”slarvat”. I redaktionens kontakter med den första av mannens två tidigare arbetsplatser, en vårdcentral på den aktuella orten, framkom att han varnats minst fyra gånger för att inte ha följt nationella riktlinjer och också för att han bedömt sjuka patienter som friska. En av dessa patienter hade redaktionen egen kontakt med. Flera skriftliga varningar från arbetsgivaren, som anmälararen själv har skrivit under, visar på såväl upprepad kritik som omfattningen av densamma. Detta var enligt arbetsgivaren anledningen till att anmälararen fick sluta. Anmälararens andra anställning, som stafettläkare på en annan vårdcentral, avslutades efter att arbetsgivaren gjort en snabbutredning där ovanstående framkommit efter att tidigare inte ha varit känt av arbetsgivaren. I dokumentationen till IVO från den privata vårdgivaren där anmälararen hade sin anställning framkommer på detaljnivå arbetsgivarens kritiska synpunkter.

Var en hårt kritiserad läkare, som dessutom är under utredning av IVO, får tjänstgöring är av stort allmänt intresse. Läkarens tidigare arbetsgivare har vid ett flertal tillfällen utifrån patientsäkerhet och dåligt skötta journalanteckningar kritiserat sin egen medarbetare och vid efterkontroller har det framkommit att läkaren feldiagnostiserat patienter. Dessa missförhållanden är väldokumenterade och utgör grunden för inslaget.

För att värna läkarens familj valde redaktionen att varken namnge läkaren eller den kommun där han har varit verksam. Redaktionen sökte läkaren inför publicering.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Med anledning av SVT AB:s yttrande anför anmälaren bland annat följande.

Det framgår inte av yttrandet varifrån SVT fick information om att anmälaren hade blivit avskedad. Det finns fortfarande inget belägg för påståendet. Att bli avskedad är allvarligt i juridisk mening och innebär att man har begått ett brott. Anmälaren framhåller att han aldrig har blivit avskedad utan att han har en överenskommelse om upphörande av anställning undertecknad arbetsgivaren. Det är stor skillnad på att bli avskedad och att göra en överenskommelse.

I SVT:s yttrande lyfts de varningar anmälaren fick från arbetsgivaren utan att det reflekteras över att varningarna var formulerade av en okunnig verksamhetschef gentemot en legitimerad läkare. I det första IVO-ärende som SVT nämnt i sitt yttrande delade IVO inte verksamhetschefens uppfattning om att en allvarlig vårdskada hade ägt rum. I IVO:s beslut från den 15 oktober 2018 avslutade IVO ärendet med följande ställningstagande.

[Namn läkare] borde ha remitterat patienten för vidare utredning när provsvaret om patientens förhöjda PSA-värde inkom till verksamheten i mars 2016. Den dokumentation som [Namn läkare] gjort i journalen är bristfällig.

Anmälaren menar att IVO förstår komplexiteten i en PSA-screening och gör en väl avvägd formulering då det finns mycket svag vetenskaplig grund för att kunna uttala sig mer kritiskt i frågan. Något som verksamhetschefen inte förstår då han tilldelar anmälaren ytterligare två varningar som dessutom handlar om PSA-provtagning från tiden innan IVO:s beslut.

Inslaget byggde endast på verksamhetschefens bedömningar och varningar utan någon fördjupning i IVO:s första utlåtande, utan att invänta resultat från nuvarande utredning och utan att kontakta anmälaren. Ingen har sökt anmälaren inför sändning, varken via mejl, telefon, brev eller anmälarens nuvarande arbetsgivare, Försvarsmakten.

Anmälaren vänder sig mot påståendet om att ”missförhållanden är väldokumenterade” och menar att det inte går att säga något om detta innan IVO:s utredning är klar. Anmälaren menar att han nu trakasseras hårt, har blivit orättvist behandlad av sin före detta arbetsgivare och nu också av SVT. Anmälaren menar att han fyra gånger tidigare smutskastats av SVT och att han redan i sin första kontakt med SVT nämnde trakasserierna mot honom av verksamhetschefen men att SVT inte varit intresserad av informationen.

Anmälaren har i sin kommentar bifogat ett yttrande han skrivit till IVO gällande utredningen om honom.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

SVT anför följande.

Anmälaren har rätt i att SVT använde uttrycket ”avskedad”. SVT förstår skillnaden i juridiskt hänseende mellan ord som avskedad och uppsagd och om en enskild person efter en långvarig tvist lämnar sin arbetsplats efter en ”överenskommelse”. I det här fallet finns det dokumentation som visar att den aktuella läkaren saknar sin arbetsgivares förtroende. Detta har utförligt redovisats i SVT:s tidigare yttrande. I ett kortfattat inslag av det här slaget ansåg redaktionen att det faktum att läkaren efter en långvarig tvist och efter initiativ från arbetsgivaren lämnat sin tjänst motiverade användningen av det i vardagligt tal brukliga ”avskedad”.

Inför sändningen den 26 augusti sökte SVT anmälaren via hans nya arbetsplats. Detta gjordes per telefon men utan att Försvarsmaktens växel ville koppla fram SVT. Exakta tidpunkter finns inte men det var i god tid före sändningen. SVT har i samband med tidigare publiceringar varit i kontakt med anmälaren och tydligt redogjort för hans inställning till den kritik som då riktats mot honom. Bland annat har SVT då citerat honom när han bekräftat att han kan ha felbedömt cancersjuka genom att säga att det är ”beklagligt”.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren förstår att man inte ville koppla vidare samtalet i Försvarsmaktens växel då anmälaren började jobba för Försvarsmakten först den 23 september. Anmälaren ställer sig frågande till varför SVT inte har ringt honom på hans privata mobilnummer när de tidigare har kunnat göra det. Anmälaren anför att han alltid har varit tillmötesgående och att han skulle ha erbjudit sig att träffa SVT för att förklara svårigheterna med PSA-provtagningar. Anmälaren anser att SVT har struntat i att försöka få nyanserad bild av saken och att anmälaren svartmålat som läkare utan att SVT försökt skaffa sig en bättre uppfattning i frågan. Anmälaren ställer sig vidare frågande till hur citatet ”det är beklagligt” kunde tolkas som att anmälaren menat att han verkligen ”felbedömt cancer-sjuka” och anför att han i första hand menat att det har varit beklagligt att patienter inte har hanterats på ett professionellt sätt av hans tidigare arbetsgivare och att komplexiteten i och studier kring problematik med PSA-provtagningar har bortsetts ifrån.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

SVT anför följande med anledning av anmälarens kommentar.

Läkaren har, vilket SVT visat i yttrande och i tidigare konversation, getts möjlighet att kommentera de uppgifter som SVT publicerat. Vid detta tillfälle var nyheten att den läkare som SVT granskat i en väl dokumenterad journalistik fått en anställning inom Försvarsmakten, vilket också framgick av yttrandet som svar på anmälan. Tipset med den innebörden fick redaktionen bekräftat genom ett telefonsamtal med Försvarsmakten. Huruvida läkaren aktivt påbörjat sin tjänst är i detta avseende av underordnad betydelse. Uppgiften att läkaren, som fortsatt anonymiserades, fått anställning inom Försvarsmakten är korrekt. Det var den uppgiften som var nyheten.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (15 § i sändningstillståndet). Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämndens mening framställdes anmälaren som klandervärd genom de uppgifter som lämnades i inslaget. Varken anmälaren eller hans två tidigare arbetsplatser namngavs dock. I den mån anmälaren ändå gick att identifiera för andra än de som redan kände till de aktuella förhållandena, strider inslaget inte mot bestämmelsen om respekt mot privatlivet eftersom uppgifterna var direkt kopplade till anmälarens yrkesutövning som läkare.

Nämnden konstaterar att det i inslaget uppgavs att anmälaren blivit avskedad från två arbetsplatser efter slarv. Av handlingarna i ärendet framgår att anmälaren i det första fallet slutat efter överenskommelse med arbetsgivaren efter flera varningar från denne. Det framgår vidare att IVO uttalat att anmälaren borde ha remitterat en patient för vidare utredning i samband med en PSA-bedömning samt att den dokumentation som anmälaren gjort i journalen varit bristfällig. Det framgår också av handlingarna att anmälaren vid ytterligare en arbetsplats slutat efter överenskommelse. Grunden till denna överenskommelse har varit en utredning där varningarna från hans tidigare arbetsgivare har framkommit. Nämnden anser att ordet avskedad i sammanhanget inte medför att inslaget blev så missvisande att det strider mot kravet på saklighet. Vad anmälaren i övrigt anfört i fråga om saklighet medför inte heller att inslaget strider mot detta krav.

Av handlingarna i ärendet framgår att SVT kände till anmälarens inställning till anklagelserna och att programföretaget redogjort för anmälarens inställning till kritiken i tidigare sändningar. SVT redovisade emellertid inte dessa uppgifter i det aktuella inslaget. Avsaknaden av en sådan redovisning medför att det strider mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg (skiljaktig), Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg (skiljaktig) efter föredragning av Tamara Mivelli.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Tamara Mivelli

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.

SKILJAKTIG MENING

Ledamöterna Bo-Erik Gyberg och Kristina Åberg är skiljaktiga. De anser att inslaget strider mot kravet på saklighet och att bedömningen i den delen bör ha följande lydelse.

Nämnden anser att ordet avskedad med sin specifika juridiska betydelse medför att inslaget blev så missvisande att det strider mot kravet på saklighet.